

א) ג"א מטיבומא דגמלא לנדקי'לעלמא דאמי, ב) ג'ל' חזא ע"י רש"י, א) ג'ל' ואיכו אפומא גיבס' ע"י, ד) ג'ל' אמר לה וכן איתא בע"י, ט) ג'ל' אמאי וכו"ה בדפוס"ן, ו) ג'ע' ערוך ערך סקף, ז) ג'ע' בע"י ובח"א שם דכל זה חזו מן הגמרא מנחן עד דאיימו דוני בקרייתא, ח) ג"ק ע"א, ט) ג"ק קו, י) מיעות כפרת ודיגלת לתא בע"י, יג) ג'ל' ס"א אגרי' ג'ע' פי הערוך ערך גר, כ) סוכינג. מגילה כז: ג' ב"ב פ: ט) ע"ה שם כח: ג' רש"י מרה, טו) ונכנסות קג. מפרש פ"ו הטעם וע"י ש"י שם פו: ד"ה ולעטלו וכו', פ) בע"י: דובי. וזכ"ס בשדות, ז) ג"ז"מ פד,.

תורה אור השלם

- צדיק חמור יפרח בארז בלבנון ישגה: תהלים צב יג

הגהות הב"ח

א) גב' מפני שמלומדה בניסין היתה אמרה ליה דביהוה כי אמר לי מאי נעביד אמרה ליה בעי רחמי דעמנו כו' ומאי נעביד אמרה ליה בעי רחמי כו' דמנינו מן שמיא מיהוב היכי:
ב) שם אמר ליה קא מפסקי עיך אמר לי כי אמרה ליה בבאי בימי ולא קמטו:
ג) שם כמה עון פי קמטו איכסי בעיבא ואתא מטיח:
ד) רש"י ד"ה מסא כו' חזא מילתא היא הס'ד ואיכ"י מטי"ד מרדה פליא בלע"ז על שם שרודין בה פת בה התגור הס'ד ואיכ"י מטי"ד מאן אף היא להבא מרדה נכנסה עלה היתה שאלת כו' ככ"ז:

גליון הש"ס

גמרא בעי רחמי יצאת כמין פיסת יד. ע"י שמוח רכב פ' י"ג: רש"י ד"ה כל הויבא כו' לא שמעתי מע"ם. ע"י נכנסו דף סה ע"צ רש"י ד"ה מאן שנתא ליה ושי"ת: תוספות ד"ה הא ווא וכו' פ"ה הראב"ה. הובא עוד שמעתי דלכ"ד בתוספות יומא דף ע"ג ע"ז דף קע"א:

הגהות הגר"א

[א] גב' (ובה ע"י הוי ועד א"ח א"ח כמה דקה ככ"י) מ"מ:

לעזי רש"י

פאלי"א, פלי"א [פלי"א]. יעה.

רבינו גרשום

מרדה. לרדות הפת. סניפין. שמלאכים האיריכם בחתיך קורה.

סדר תעניות אלו פרק שלישי תענית

משום כיסופא. שהיו שכינותיה ארפות עיסה לכבוד שבת והיא אינה עושה כלום: **אגנא**. עריבה: **מסא**. עמר שמוליאין צו הלחם. מרדה פאלי"א בלע"ז. ומרדה ומסא חזא מילתא היא (י): **סנא אף היא להביא מרדה נכנסה**. פל"א בלע"ז על שם שרודין צה פת מן התגורס). שלא היתה שאלת מפני שרגילה בניסין: **חויא**. דביהוה בחלמא: **מישקל לא שקלי**. צמר דיהבני: כל היכא דמני צי שמשי היינו ערב שבת. * לא שמעתי טעם ט): **צמנא דחלא**. ככלי שיש צו החומץ. ושמתי החומץ צנר ויכזה הנר: **עד שנעלו ממנו אור להצלה**. הדליק ממנו נר אחר ליהנות צו. ונר של מעשה נסים כיצה כי היכי דעבד רב יהודה (נעיל דף כד:): **בחלא דהוא סמידא: קא מפסדי ון**. **שדות: דובסי**. און וזכ"ס בשדות ט): **ולא מטו כשורי**. און הקורות מניעות מכותל לכותל: **איכו נימטו כשורין**. יאריכו הקורות: **סניפין היו**. הקורות של חליות היו. צמעשה נס נדצקו להן חתיכות קטנות לארוכין: **ר"א בן פדת**. אמורא היה והוא הנקרא מרס דלרעא דל"י צמסכת נדה (דף כ:): **צעל הורלות היה** והוא שימש ר' יוחנן אחר מות ריש לקיש והיה לחוק ועני: **עבד מילסא**. הקי דס: **צנא דסומא**. בן השום. זלע של שום: **חלש ליצה**. נמעלפה: **זוטיא**. ניזון: **מאפוחי**. ממלחו: **כולי האי ואפשר**. צממיה. כולי האי צדנת ואכתי שה קסיפא דלמלא לא מיתרמינא צעטא דמווני: **דתי נפישא או דחיינא**. ימי חיי שחיימי כצר הס רביס ממה שאני עמיד לחיות: **אמר דחייס**. מה שכצר חיית מרוביס ממה שאמה עמיד לחיות. והיינו דקא צכי כי אמר שכינה הכי. והאי דחייך משום י"ג נהרוומא לרחוך צהן ולטייל צהן מזה לזה: **אי הכי לא צעינא**. דמיתרביה לעלמא: **וטו לא**. וכי און חמה נותן לי דצריס אחריס: **א"ל ולחנךך מאי קא היצנא**. אנא מגצרא דלית ליה צעינא לא גריס צספר רצי וצספר עלי כחוב: **באסקוטלא אפוחאי**. היינו זוטימא דנפק מנייה שמדציק אלצע נרדא עס הגודל ומכה צלפוך האלצע: **איגרו צך גיני**. כלומר הכתי"ב צחיל"ב. לדחווה צעלמא אמר כן: **הא אנא והא צר ליואי**. הוא איש אחד ואני איש אחד הוא עדיף מינאי: **דצברי**. שוצריס: **שיצא מטר צצנילנו**. מקבליס אחס עליכס ומסקימין לדעת אחד: **כמה עזין**. דלח כסין מנצורא: **לוי אחוי קידה**. נועץ שני גודליו צארך וצוהה ונטק את הרלפע: **הא והא גרמא ליה**. החטא גרס לו שנלצע צקדיה: ואון

משום כיסופא הוה לה הך שיבכתא בישתא אמרה מכדי ידענא דלית להו ולא מידי מאי כולי האי אזלא וטרפא אבבא איכספא ועיילא לאינדורנא איתעביד לה ניסא דחויא לתגורא מלא לחמא ואגנא מלא לישא אמרה לה פלגיתא פלגיתא אייתי מסא דקא חריך לחמיך אמרה לה אף אנא להכי עיילי תנא אף היא להביא מרדה נכנסה מפני שמלומדת בנסים (ב) אמרה ליה דביתהו עד אימת ניזיל ונצמער כולי האי אמר לה מאי נעביד בעי רחמי דניתבו לך מידי (ב) * בעא רחמי יצתה כמין פיסת יד ויהבו ליה חד כרעא דפתורא דדהבא (חואי) בחלמא עתידי צדיקי דאכלי אפתורא דדהבא דאית ליה תלת כרעי (א) (ואת) אוכלת אפתורא דתרי כרעי (א) (אמרה ליה) ניהא לך דמיכל אכלי כולי עלמא אפתורא דמשלם ואנן אפתורא דמחסר אמרה ליה ומאי נעביד בעי רחמי דנשקלינהו מינך בעי רחמי ושקלוהו תנא גדול היה נס אחרון יותר מן הראשון דגמירי דמיהב יהבי מישקל לא שקלי חד בי שמושי חוייה לברתיה דהוות עציבא אמר לה בתי (ג) למאי עציבת אמרה ליה כלי של חומץ נתחלף לי בכלי של שמן והדלקתי ממנו אור לשבת אמר לה בתי מאי איכפת לך מי שאמר לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ וידלוק תנא היה דולק והולך כל היום כולו עד שהביאו ממנו אור להבדלה ר' חנינא בן דוסא הוו ליה הנך עיזי אמרו ליה קא מפסדן (ג) אמר אי קא מפסדן ניכלינהו דובי ואי לא כל חדא וחדא תיתי לאורתא דובא בקריניהו לאורתא אייתי כל חדא וחדא דובא בקריניהו הוה ליה ההיא שיבכתא דקא בניא ביתא ולא מטו כשורי אתיא לקמיה אמרה ליה בניתי ביתי ולא קמטו כשוראי אמר לה מה שמך אמרה ליה איכו אמר איכו נימטו כשורין תנא הגיעו עד שיצאו אמה לכאן ואמה לכאן ויש אומרין (ד) סניפין עשאום תניא פלימו אומר אני ראיתי אותו הבית והיו קורותיו יוצאות אמה לכאן ואמה לכאן ואמרו לי בית זה שקירה ר' חנינא בן דוסא בתפלתו (ד) ור' חנינא בן דוסא מהיכן הוו ליה עזים (א) והא עני הוי ועוד אמרו חכמים (ה) * אין מגדלין בהמה דקה בא"י אמר רב פנחס מעשה ועבר אדם אחד על פתח ביתו והניח שם תרנגולין ומצאתן אשתו של ר' חנינא בן דוסא ואמר לה אל תאכלי מביציהן והרבו ביצים ותרנגולין והיו מצערין אותם ומכרן וקנה בדמיהן עזים פעם אחת עבר אותו אדם שאבדו ממנו התרנגולין ואמר לחבירו בכאן הנחתי התרנגולין שלי שמע ר' חנינא אמר לו יש לך בהן סימן אמר לו הן נתן לו סימן ונטל את העזין והן הן (ו) עיזי דאייתו דובי בקריניהו רבי אלעזר בן פדת דחיקא ליה מילתא טובא עבד מלתא ולא הוה ליה מידי למטעם שקל ברא דתומא ושדייה בפומיה חלש לביה וגים אזול רבנן לשיולי ביה חזיוהו דקא בכי וחייך ונפק צוציתא דגורא מאפותיה כי אתער אמרו ליה מ"ט קבכית וחייבת אמר להו דהוה יתיב עמי הקב"ה ואמרי ליה עד מתי אצמער בהאי עלמא ואמר לי אלעזר בני ניהא לך דאפכיה לעלמא מרישא אפשר דמתילדת בשעתא דמוזני אמרי לקמיה כולי האי ואפשר אמרי ליה דחיי גמא א"ל דחיית אמרי לקמיה א"כ לא בעינא אמר לי בהאי אגרא דאמרת לא בעינא יהיבנא לך לעלמא דאתי תליסרי נהרוותא דמשחא אפרסמון דכייז (ז) כפרת

הא והא גרמו ל"ה. * פ"ה הראש"ד הא כדעבד דלחוי הקידה קמי רצי איטלע והא דהטיח דצריס כלפי מעלה גרמא ליה דאיטלע: שאני

הא והא גרמו ל"ה. * פ"ה הראש"ד הא כדעבד דלחוי הקידה קמי רצי איטלע והא דהטיח דצריס כלפי מעלה גרמא ליה דאיטלע: שאני

רבינו חננאל
חד [בין שמישי איהלף לבורהי רבמא חלא לישוגא דשכתא והות עציבא, אי לה אבהא אל תעצבי מי שאמר לשמן ודליקן יאמר לחומץ וידליקן], תנא (הדלק) (יהיה דולק) כל השבת עד דשקיל מנייה אור להבדלה. ר' אליעזר בן פדת הוה דחיק ליה עלמא, הקיז ולא הוה ליה מידי למיכל, אשכח ברי תומא שדא לפומיה חלש ליביה, עיילו רבנן לשיוליה ביה ומצאוהו ישן, חזייה דבכה ואחין ונפיק ציציתא דגורא מאפותיה, כשהקיץ משתנו אמרו ליה מאי היא, אמר להו חזאי שכינה בחלמא ואמרי קמיה עד מתי האה בהאי דוחקא, אתאמר ליה מקמיה ניהא לך דליחרב עלמא ואבריה מרישא אפשר דמתילדת בשעתא דמוזני, אמרי קמיה כולי האי ואולי לא בינא, [א"ל] בהאי אגרא [דאמרתן] לא בעינא יהיבנא לך לעלמא דאתי י"ג

מעינתא דמשכי אפרסמון דכייא כו', עד טרק באסקוטלא אפוחאי, כלומר הכהו מלאך באצבעו במצחו, ונראת להם ההכאה כניצוצות של אש. כשכופך אדם אצבעו [על ברהנן] ופושט אותה בכח ומכה את חבירו נקראת המכה ההיא איסקוטלא. אפוחא, פדחת. לוי גזר תעניתא ולא [אתא] מיטרא, אמר רבון העולמים אינך משיגה בעצר בניך מרחם עליהם, כלומר ראויים הם להתרחם ואינך מרחם, ולפי שהטיח דברים הללו איטלע נעשה פיסת. והיינו דאמרי בכל מקום, לעולם לא יטיח אדם דברים כלפי למעלה, ואיטלע ומנו לוי. זה שדרשו, [צדיק כתמר יפרח] כארו בלבנון ישגה. תמר עושה פירות ואין גועז מחליף, ארו גועז מחליף ואין עושה פירות, לפיכך נמשלו הצדיקים כחמר לעשות פירות, וכארו להחליף גועז.

עין משפט ונר מצוה

לא א מ"י פ"ה מה' מקי ממון ה' ב סמג עשין קו טו"ע ח"מ סימן מט סעף ב:

מוסף רש"י

בי שמש. לילי שבת קרי צי שמשי צכל דוכמא מפני מכל ימים והולך להיכריז בכמה מקומות (שבת טו:):
א) ערב שבת, ונראה בעיני לפי שצין השמשות שלו שגור כל כפי כל והכל מרדס אליו לגמור מלחמתן עד שלא תתקן, קרו ליה צי שמשי (בבבבות קג:).
ב) סניפין. מיטוריס (ב"ט טו טו).
אין מגדלין בהמה דקה בא"י. משום יסוב אי"י ששניצל את השוק, וכל שעות אי"י סמנן דשרלאל (ב"ק טטו:).
יג) יגיד. ירוק, לטון כמטווי קטם (סוכה ג:).
אחוי קידה. נועץ גרוליו ונשענ עליסס ושוסה עד שטקא את הלפס חוקף ומתוך שאני יטול להשען על גרוליו וזין ידיו מקיישעמ אזומו צוקיפמו וזריך להחלמן צממיו ומתוך כך נללע צוקא דלעמא (מגילה גב:).
קמיה דרבי. צימו שהיה נשאל ומנכדין אזומו לשמנו שהיה דואר ממד צלרת שרלאל ונחלו כדלמריץ צנדיס (ג: יומא דמיוץ ציה רצי אחי פורעשעט לעלמא (סוכה ג:).
ד) ואיטלע. נעשה חייגר לפי כשחוקף גופו מללו ואליו נשען על ידיו צחוקא לעמוף גופו מעלה, נמלא כל אונס וקיפמו על ממנו (סוכה ג:).
ה) את דתא גרמא ליה. נענש כחטאת צנדיס ונענש צעטת המאורע כדלמריץ כמסכת שבת (גב:).
ו) נפול מורא מדל לסינא (סוכה ג:).
ז) לפי שהטיח נתקלקל צעטת הסכה (מגילה גב:).
ח) אב נאמר תמר. שטושה פירוח וזין גועז מחליף, למה נאמר ארו. שגשג מחליף וזין עושה פירות, קצו קפיל אהדדי, אס מדמיו לזח וממר מכל וכל (רשב"ם ב"ב טו טו).

רבינו חננאל

חד [בין שמישי איהלף לבורהי רבמא חלא לישוגא דשכתא והות עציבא, אי לה אבהא אל תעצבי מי שאמר לשמן ודליקן יאמר לחומץ וידליקן], תנא (הדלק) (יהיה דולק) כל השבת עד דשקיל מנייה אור להבדלה. ר' אליעזר בן פדת הוה דחיק ליה עלמא, הקיז ולא הוה ליה מידי למיכל, אשכח ברי תומא שדא לפומיה חלש ליביה, עיילו רבנן לשיוליה ביה ומצאוהו ישן, חזייה דבכה ואחין ונפיק ציציתא דגורא מאפותיה, כשהקיץ משתנו אמרו ליה מאי היא, אמר להו חזאי שכינה בחלמא ואמרי קמיה עד מתי האה בהאי דוחקא, אתאמר ליה מקמיה ניהא לך דליחרב עלמא ואבריה מרישא אפשר דמתילדת בשעתא דמוזני, אמרי קמיה כולי האי ואולי לא בינא, [א"ל] בהאי אגרא [דאמרתן] לא בעינא יהיבנא לך לעלמא דאתי י"ג